

lom, más a mi dolgunk. Megismerni az igényeket, az érdeklődést. Kíváncsivá tenni az embereket és érdekeltté tenni őket az ismeretszerzésben. Ellátni azokkal az információkkal, melyek birtoklása már szükségletté válik ma, amikor remélhetőleg egyre többen kényszerülnek döntésre az őket érintő kérdésekben. Ellátni olvasnivalóval. Azt tenni a kezük ügyébe, amit készek elfogadni. Ellátni a mindennapi életet segítő, közhasznú, praktikus ismereteket közvetítő könyvekkel. Röviden: igény szerint szolgáltatni.

A hazai közművelődési könyvtári ellátás problémáinak megoldását nem a kettős ellátás megszüntetése fogja jelenteni. Ha ez a kettősség nem párhuzamos, egymást átfedő ellátást jelent, hanem funkcióbeli különbséget, akkor fenntartható a két hálózat. Kérdés az is, hogy a munkahelyi közművelődési könyvtárak működtetését tudja-e, akarja-e a tanácsi hálózat vállalni? A szakmából sokan a tanácsi közművelődési könyvtárak nehézségeinek megoldását a szakszervezeti könyvtárak megszüntetésében látják. Azonban a megszüntetés következményeivel is számolni kell: az aktív keresők jelentős részét kizárjuk a könyvtári ellátásból.

Szombathely, 1990. január

Ugrin Gáborné

Feltétlenül szükségesnek érzem, hogy Egyesületünk is hozzájáruljon a “holnapi követelményeknek megfelelő könyvtári közgondolkodás és közcselekvés, ha úgy tetszik, könyvtárpolitika kialakításához”. E munkához hasznos segítség az Elnökség összeállítása. A szerteágazó, lényegre törő, számtalan gondolatsort elindító összeállítás figyelemre méltó érték.

A könyvtárüggyel kapcsolatos közös elvi álláspontunk kialakítása, rögzítése is megérdemel annyi energiát, amennyit az elmúlt 1-2 évben a szervezeti, szervezési kérdésekre fordítottunk.

Most csak két gondolatot vetnék fel:

- Az iskolai munka könyvtári ellátása egyértelműen az oktatásügy felelőssége ma már. Természetes, hogy emellett érdemes fenntartani a könyvtári ellátórendszereket, a kettős funkciót ellátó iskolai könyvtárakat, az ÁMK-t, s minden alternatív megoldást, ami szakmailag indokolt; az anyagiakat illetően ki kellene dolgozni, melyik szolgáltatásnak milyenek az anyagi feltételei, s ez után lehet garanciát keresni: ki honnan, mennyivel járul hozzá egy-egy működési kiadáshoz.
- Az iskolák részéről a könyvtárosok képzése és a megfelelő szinten működő iskolai könyvtári szaktanácsadás kiemelten fontos.

Az MKE Iskolai Könyvtárosok Szekciójának állásfoglalása az időszerű tennivalókról

Az utóbbi 30 évben az iskolai könyvtárügyben sok területen jelentős eredményt értünk el: az állomány nagysága növekedett, a társadalmi munkás tanárok helyett ma a könyvtáros tanárok díjazás ellenében végzik munkájukat, lényegesen nőtt a könyvtárak alapterülete, létrejött az országban a szaktanácsadói szervezet...

Az eddigi eredmények ellenére a mai iskolai könyvtárak helyzete, működése nem megfelelő. A legsúlyosabb problémák: eddig kevés helyen készült el az 1986-ban kiadott 203. sz. MM Irányelv szellemében a megvalósítandó és megvalósítható feladatok ütemezése; az állomány összetétele és feltártsága nem felel meg az igényeknek; bizonytalan a folyamatos gyarapítás; a korszerű működtetéshez nem elegendő a könyvtárak alapterülete; az elvégzendő feladatokkal nincs arányban a fizetett munkaórák mennyisége; nagy a képzés nélküliek száma; a könyvtárhasználatra nevelés gyakorlata gyenge; kérdéses a szaktanácsadók munkája a jövőben.

E tények mellett riasztó számunkra, hogy gazdasági gondok miatt az iskolán kívüli könyvtárügy fejlesztése, sok esetben működtetése veszélybe került. A magyar könyvtárügy válságos helyzetben van. Az iskolai könyvtárban folyó nevelőmunka veszít értékéből, ha tanulóink szülei, ill. fiatal olvasóink nem jutnak megfelelő könyvtári ellátáshoz az iskolai könyvtáron kívül!

A fentiek tudatában összegezzük az iskolai könyvtárak létesítésének, megmaradásának, további fejlődésének feltételeit:

1. A helyi lakóterületi önkormányzatok biztosítsák a települést ellátó nyilvános könyvtárak működését.
2. Az iskolai könyvtárak fejlesztésében legyen továbbra is cél az Irányelvek megvalósítása. A cél eléréséhez nem elegendő az eddigi ütem, felgyorsított fejlesztéssel lehet csak elérni a már ma meglévő szükségletek mielőbbi kielégítését.
Az iskolák önállóodásakor különösen fontos és felelősségteljes feladattá válik a könyvtárfejlesztés helyi lépéseinek meghatározása.
Minden oktatási intézményen belül át kell gondolni a sajátos könyvtári szükségleteknek megfelelően az Irányelvek ajánlásait.
3. A könyvtárhasználatra nevelés érdekében fejleszteni kell a
  - a. felsőfokú (különösen egyetemi) könyvtárosképzésben a könyvtárostanárok képzését létszám tekintetében és tartalmi kérdésekben egyaránt,
  - b. tanárképzésben általában a könyvtárhasználatra való felkészítést,
  - c. kiemelten azoknak az iskoláknak a könyvtárait, ahol a pedagógusképző intézetek hallgatói gyakorlatukat végzik.
4. Az iskolai könyvtárakban dolgozók érdekében meg kell vizsgálni az anyagi, szellemi, erkölcsi megbecsülés további lehetőségeit. Folyamatosan kell biztosítani a szakirodalommal való ellátást és az iskolai könyvtárak hazai sajtóorgánumának megerősítését.
5. Az iskolai könyvtárosok elszigeteltsége és a korszerű könyvtárostánári munka hagyományainak hiánya miatt a könyvtárostanárok szaktanácsadóinak szerepe jelentősebb a más könyvtárban dolgozók, ill. az iskolákban más szakos tanárok szaktanácsadóinak munkájához viszonyítva. A kialakult szaktanácsadói tevékenység további fejlesztése is feltétele az iskolai könyvtárak fokozottabb és eredményesebb fejlődésének, használatának és használtatásának.

A fenti problémák csökkentése érdekében az iskolai szekció vállalja, hogy helyi tanácskozások során a tagság felemeli szavát mind az iskolai, mind az iskolán kívüli könyvtárak

érdekében. Napirendre tűzi a felsőoktatással kapcsolatos gondokat, s javaslatát eljuttatja az illetékesekhez. Feltár olyan lehetőségeket, mely a könyvtárosok érdekét szolgálja. A szekció saját tagjait tájékoztatja és minél többoldalú továbbképzési lehetőség biztosításával törekszik arra, hogy segítse az eredményesebb munkát.

Budapest, 1990. január 30.

A következő két írás nem a vitaanyagokhoz készült, így csupán laza szállal kapcsolódnak az előzőekhez. A könyvtárpolitikai blokkban történő közlésüket az indokolja, hogy gyakorlati megközelítésükkel kiegyensúlyoztatják a vitát.

Az információkezelők felelőssége, avagy a módszertani munka újabb útjai

Bobokné Belányi Beáta

Az életünket meghatározó és átrendező változások mélyreható voltát már szinte naponta érzékeljük. A gazdasági átrendeződés az ipargazdálkodásból az információgazdálkodás felé mutat, ami az "ismeret", a "tudás" felértékelődését vonja maga után, olyan új szektorát hozván létre a gazdaságnak, mint a "tudás- vagy ismeretipar".

Az információhoz való hozzáférés joga és lehetősége a társadalmat is átrendezi és hosszabb távon az ún. információs társadalom kialakulását eredményezi.

Az információgazdálkodás új útjai és módjai szükségessé teszik az információkezelési technikák társadalmi méretű fejlesztését, az információszerzési -elemzési és rendszerbe illesztési (szintetizáló) módszerek közismertté tételét, majd készség szintű alkalmazását. *Garfield* úgy fogalmaz egy helyen, hogy az információ-literátus társadalom kialakulásához azon keresztül vezet az út, hogy az egyén ismerje a problémái megoldásához szükséges információkezelési technikákat és eszközöket, továbbá, hogy társadalmi méretekben biztosítva legyen az információ szabad elérése, értékének felismerése, tudatosítása. A tudással, az információval élni tudó társadalom az információs társadalom. Ebben pedig nagy szerepet játszanak és hatalmas felelősségük van az információt hivatásosan kezelőknek, közöttük elsősorban a könyvtárosoknak, hiszen minket támogat és hitelesít a több évezred alatt megszerzett tapasztalat. Meg kell, hogy erősödjék tehát józan önbizalmunk és kapcsolatteremtési készségünk ahhoz, hogy valóban érdemben tudjunk segíteni. Felelősségünk éppen abban rejlik, hogy túl kell lépünk belső szakmai köreinken, klasszikus autentikusságunkon, és tapasztalatokkal kell segíteni a társadalmat az újabb gazdálkodási módok, túlélési stratégiák kialakításában. Mintegy "előjátésva" bizonyosszerepeket, átvehető magatartásformákat, taktikákat és stratégiát. Ez pedig többszörösen is módszertani jellegű feladat. Egyrészt azért, mert egy adott közösség, információhasználó kör módszertani segítséget remél tőlünk (ha megfogalmazatlanul is, hiszen nem tudja, mit várhat tőlünk!); másrészt pedig azért, mivel abban, hogy ezt miként kell tenni, a könyvtáros kollégák várnak útmutatást. Mindebben erkölcsi, etikai felelősségünk súlya a legnyomasztóbb.